

IV етап. «Вирівнювання» державного кордону між СРСР і РП 1951 рік

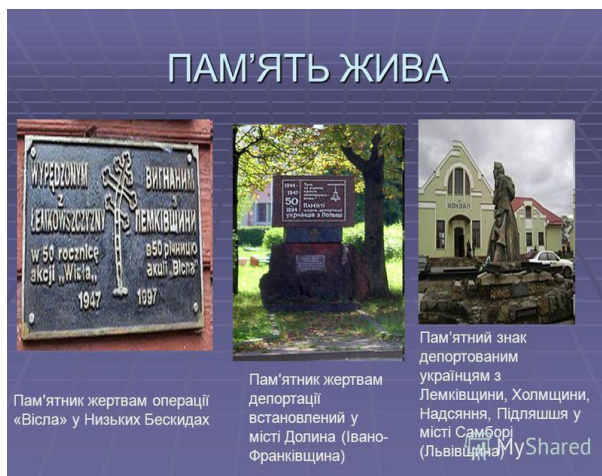
Останньою територіальною корективною між двома державами стала «Угода між СРСР та Польською Республікою про обмін ділянками державних територій» від 15 лютого 1951 року, в Польщі відома під криптонімом «Аксја Н-Т 1951».

13 червня розпочалося переселення.

У кілька етапів під конвоєм людей звозили на залізничні станції та упродовж кількох тижнів у товарних вагонах везли на південь України.

Примусова депортація українців мала ознаки армійських операцій, яку організували швидко, у межах двох годин давали зібратись.

Внаслідок переселень і депортацій у 1944-1951 роках рідних домівок було позбавлено **близько 750 тисяч українців**.

Бібліографія:

1. **Бублик, Михайло.** Велике переселення народів. Лемківський слід [Електронний ресурс] // Укрінформ. – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/gubric-culture/3037873-velike-pereselelna-narodiv-lemkivskij-slid.html>, вільний (дата звернення: 14.09.2021). – Назва з екрану. – Мова укр.

2. **Ольховський, Іван.** І стала рідна земля чужою [Текст] : [70-річчя злочинної акції "Вісла", під час якої виселили понад 140 тисяч українців] // Українська культура. - 2017. - № 2. - С. 36-39 : фото, іл., карта.

3. **Штогрін, Ірина.** День пам'яті примусового виселення українців у 1944–1951 роках із Лемківщини, Надсяння, Холмщини [Електронний ресурс] // Радіо Свобода. – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/deportatsia-ukraintsiv/30152784.html>, вільний (дата звернення: 08.09.2019). – Назва з екрану. – Мова укр.

Контактна інформація:

02166, м. Київ,

вул. Ореста Левицького, 9/21

тел. для довідок: (044)519-89-80

імейл: bibliotekakuchera@ukr.net

<https://uk-ua.facebook.com>

вебсторінка: <http://www.desnabib.kiev.ua>

Чекаємо на Вас:

Понеділок-Четвер:

з 10-00 до 18-00

П'ятниця: з 10.00 до 17.00

Неділя: з 11-00 до 18-00

Субота: вихідний

Буклет підготовлений за матеріалами фондів ЦБС Деснянського району та інтернет-ресурсів.

Централізована бібліотечна система
Деснянського району
міста Києва

**Бібліотека
ім. В. Кучера**

«Вирване коріння»

Депортація українців з Польщі
У 1944-1951 роках

Інформаційний буклет

Київ, 2023

Шановні друзі!

Щороку у другу неділю вересня Україна відзначає **День пам'яті українців — жертв примусового виселення з Лемківщини, Надсяння, Холмщини, Південного Підляшшя, Любачівщини, Західної Бойківщини у 1944-1951 роках.**

Для встановлення радянсько-польського кордону й усунення тривалих суперечок щодо спірних територій між українцями і поляками **9 вересня 1944 року** у Любліні Уряд УРСР і польський Комітет національного визволення підписали **Угоду про «взаємний обмін населенням»:** українського – з території Польщі до УРСР і польського – з території України до Польщі.

I етап. 1944–1946 роки.

Початковий етап був відносно добровільним.

Люди самі погоджувалися виїжджати.

Одні через те, що піддавалися на пропаганду про щасливе радянське життя, інші, втікаючи від польських погромів.

Від літа 1945 року плани переселенської акції почали зазнавати краху. На цьому етапі депортація впроваджувалася силами трьох дивізій піхоти Війська Польського.

Тоді насильно виселили понад **482 тисячі** українців.

II етап. Операція «Вісла» 28 квітня–29 липня 1947 року.

Депортаційну акцію «Вісла» провів польський комуністичний режим під приводом ліквідації формувань Української повстанської армії (УПА) на Закарпатті (узагальнююча публіцистична назва етнічних українських земель, розташованих на Захід від «Керзона лінії», які 1944–1945 років внаслідок розмежування державних кордонів між СРСР і Польщею відійшли до Польщі).

Однак справжнім наміром, прихованим у документах з грифом «таємно», було *«остаточне розв'язання української проблеми в Польщі».*

Операцію розпочали 28 квітня 1947 року, тривала вона понад три місяці, до 29 липня.

Під час акції владні підрозділи вдалися до насилля – палили українські житла, руйнували церкви та українські цвинтарі.

За три місяці малу батьківщину втратили від **137–150 тисяч** українців і членів змішаних сімей.

III етап. Згідно з Постановою Ради Міністрів УРСР про демаркацію державного кордону між СРСР і Польською Республікою 1948 рік

Остаточне формування кордону між СРСР і Польщею відбувалося через довготривалий переговорний процес, який втілювався в формі міждержавних угод.

Люди, які жили вздовж лінії кордону, підпадали під «виселення», «очищення кордону» шляхом перенесення житлових споруд на кількাসот метрів від прикордонної зони.

10 квітня 1948 року спільна комісія СРСР і Польщі прийняла рішення про демаркаційну лінію в районі верхнього Сяну.

Внаслідок цього вглиб УРСР виселили **9125** українців.

